

Rezolucja Europejskiego Komitetu Regionów – Europejski Rok Dziedzictwa Kulturowego 2018

(2017/C 088/03)

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR)

— uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej dotyczący decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego ⁽¹⁾.

I. ZALECENIA POLITYCZNE

1. Przyjmuje z zadowoleniem propozycję Komisji Europejskiej, by 2018 r. ogłosić Europejskim Rokiem Dziedzictwa Kulturowego, i popiera wytyczone w jego ramach cele ogólne i szczegółowe.
2. Uważa, że Europejski Rok poświęcony dziedzictwu kulturowemu jest cenną okazją, by na szczeblu lokalnym podnieść świadomość na temat potrzeby ochrony dziedzictwa kulturowego, przekazać wiedzę w tej dziedzinie szerszemu gronu odbiorców i przyczynić się do osiągnięcia wspólnych celów w kontekście ogólnoeuropejskim ⁽²⁾. Ponadto Europejski Rok powinien promować wymianę sprawdzonych rozwiązań w celu opracowania skutecznych systemów zarządzania pozwalających zmniejszyć ryzyko związane z rozwojem obszarów miejskich i przekształceniem krajobrazu oraz w celu zwalczania nielegalnych wykopalisk i nielegalnego handlu dobrami kulturalnymi.
3. Apeluje o kompleksowe i wizjonerskie podejście do ogłoszenia 2018 r. Europejskim Rokiem Dziedzictwa Kulturowego, który jest również okazją do przywołania hasła: „Zjednoczeni w różnorodności”. KR podtrzymuje swój zamiar poparcia Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego w 2018 r. W związku z tym wyraża gotowość do wzięcia udziału w pracach europejskiej grupy sterującej, której utworzenie Komisja Europejska proponuje w ramach Europejskiego Roku 2018.
4. Uznaje, że afirmowanie i upamiętnianie dziedzictwa kulturowego pomaga Europejczykom we wzajemnym zrozumieniu, pobudza kreatywność i sprzyja aktywności obywatelskiej. Krzewienie kultury i dziedzictwa kulturowego jest zatem niezbędne do umocnienia tożsamości i wartości demokratycznych w Europie, a także do budowania spójności społecznej i gospodarczej. W tym kontekście należy uznać, że chronione obszary przyrodnicze stanowią część dziedzictwa kulturowego.
5. Przyjmuje z zadowoleniem uznanie kultury za narzędzie rozwoju lokalnego i regionalnego, a także wartość innowacyjnych modeli wielopoziomowego sprawowania rządów oraz zarządzania dziedzictwem kulturowym. Podkreśla jednak, że mianowanie koordynatorów na szczeblu państw członkowskich musi w pełni odzwierciedlać struktury sprawowania rządów w każdym państwie członkowskim, w tym struktur federalnych lub miast/regionów posiadających kompetencje ustawodawcze.
6. Potwierdza znaczenie krajobrazu jako podstawowego składnika dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, silnie oddziałującego na tożsamość kulturową obywateli Europy. Dlatego też uważa, że zgodnie z Europejską konwencją krajobrazową i europejską agendą kultury ogólne cele Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego 2018 można by wzbogacić o wyraźny wymiar rozwoju terytorialnego, w formie lokalnych i regionalnych strategii kulturalnych, obejmujących promowanie zrównoważonej turystyki kulturalnej.
7. Oczekuje, że Europejski Rok Dziedzictwa Kulturowego 2018 stworzy dynamikę ułatwiającą zwiększenie finansowania dostępnego w ramach programu COSME dla małych i średnich przedsiębiorstw związanych z turystyką kulturalną.
8. Oczekuje, że turystyka, zwłaszcza kulturalna i związana z dziedzictwem kulturowym, będzie odgrywała ważną rolę w 2018 r. z uwagi na fakt, że jest obecnie jednym z najszybciej rozwijających się sektorów gospodarki w Europie, który napędza rozwój i wzrost gospodarczy na świecie, tworzy miliony miejsc pracy, generuje eksport i inwestycje oraz zmienia życie ludzi.
9. Podkreśla znaczenie kultury jako jednego z głównych czynników przyciągających turystów i kładzie nacisk na potrzebę propagowania przyrodniczego i kulturowego dziedzictwa Europy w naszych regionach, miastach i obszarach wiejskich, co stanowi dobrą okazję do zaprezentowania naszej różnorodności, oraz na potrzebę zapewnienia lepszej dostępności do obszarów, które są trudno dostępne, takich jak regiony wiejskie, górskie lub wyspiarskie.
10. Przypomina cel nowych programów UE dla miast, którym jest poprawa jakości życia w miastach oraz rozwój nowego miejskiego sprawowania rządów. Podkreśla, że również w innych kwestiach wymagających zintegrowanego podejścia politycznego trzeba utworzyć partnerstwa, na przykład biorąc pod uwagę aspekt kulturalny i turystyczny rozwoju miast, nowe integracyjne formy uczestnictwa, innowację i inteligentne miasta ⁽³⁾.

⁽¹⁾ COM(2016) 543 final.

⁽²⁾ COR-2014-05515-00-00-AC-TRA.

⁽³⁾ COR-2015-05511-00-01-AC-TRA.

11. Podkreśla ściśle powiązania pomiędzy dziedzictwem kulturowym a rozwojem obszarów wiejskich oraz apeluje, aby obszary wiejskie w swoich strategiach rozwojowych poświęcały więcej uwagi dziedzictwu kulturowemu, gdyż przyczynia się ono do zachowania i tworzenia miejsc pracy, wspierania gospodarstw rolnych, ochrony krajobrazów kulturowych, wspomagania wiejskiej sztuki i rzemiosła.
12. Podkreśla, że zaletą wykorzystania europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT) podczas realizacji projektów z zakresu wielopoziomowego sprawowania rządów jest to, że pozwalają one na angażowanie wszystkich uprawnionych podmiotów w sprawowanie rządów na terenach pogranicza lub euroregionu⁽⁴⁾ oraz na ożywienie współpracy w dziedzinie kultury, w tym materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego, wraz z możliwością osiągnięcia efektu mnożnikowego w innych sektorach, takich jak turystyka i przemysł.
13. Przypomina swoje poparcie dla Europejskich Stolic Kultury (ESK) i znaku dziedzictwa europejskiego, a także dla Europejskich Dni Dziedzictwa i unijnej nagrody za dziedzictwo kulturowe oraz podkreśla potrzebę silnej synergii z działaniami podejmowanymi w ramach Europejskiego Roku 2018.
14. Odnotowuje, że chociaż współfinansowanie działań wspierających Europejskie Lata na szczeblu europejskim jest możliwe z punktu widzenia wytyczania priorytetów w okresie rocznym lub wieloletnim, a także istniejących programów, wybór ukierunkowania politycznego każdego z Lat w dużym stopniu decyduje o wielkości dostępnych środków budżetowych. Prowadzi to do znacznych wahań w wielkości finansowania między poszczególnymi Latami, co może utrudnić osiągnięcie celów Roku.
15. Podkreśla, że w globalizującym się świecie kultura może również decydować o atrakcyjności i konkurencyjności danego miejsca dla przedsiębiorstw, inwestorów oraz twórczych i przedsiębiorczych jednostek.
16. Uważa, że Europejski Rok Dziedzictwa Kulturowego 2018 jest istotnym krokiem na drodze do opracowania strategii UE w dziedzinie międzynarodowych stosunków kulturalnych⁽⁵⁾.
17. Przyjmuje z zadowoleniem nacisk na Bliski Wschód w kontekście roli dziedzictwa w stosunkach zewnętrznych, gdyż region ten dotkliwie ucierpiał z powodu celowego niszczenia dóbr kultury na niektórych obszarach ogarniętych konfliktem. Zgadza się, że do współpracy kulturalnej należy dążyć również w krajach objętych europejską polityką sąsiedztwa (EPS) i Partnerstwem Wschodnim.
18. Podkreśla wagę tego, by młodzi ludzie uznawali, rozumieli i doceniali swoje dziedzictwo i postrzegali je jako część swojej tożsamości. W związku z tym wzywa do aktywniejszego promowania europejskiego dziedzictwa kulturowego i jego różnorodności wśród ludzi młodych i dzieci. Dlatego też zaleca włączenie do programu nauczania elementów europejskiej edukacji w zakresie sztuki, muzyki, teatru i filmu, aby zwiększyć wiedzę na temat materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego kontynentu.
19. Ponownie podkreśla znaczenie zdobywania umiejętności kulturalnych i twórczych od młodego wieku zarówno w ramach systemu kształcenia, jak i w czasie wolnym, co ułatwia młodym pokoleniom pełne korzystanie z nowych form dostępu do kultury⁽⁶⁾.
20. Uważa, że dostępność ma zasadnicze znaczenie dla powodzenia Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego 2018, a jej zwiększenie jest istotnym punktem wyjścia do wzrostu uczestnictwa⁽⁷⁾.
21. Potwierdza swą gotowość do udziału w opracowywaniu kompleksowej strategii komunikacyjnej, w organizowaniu stosownych konferencji, wydarzeń i inicjatyw, a także w ułatwianiu kontaktów z obywatelami i zainteresowanymi stronami.
22. Oczekuje aktywniejszej unijnej polityki w dziedzinie mediów, przemysłu audiowizualnego oraz informatyki, z myślą o promowaniu kulturowego i językowego dziedzictwa Europy.
23. Uważa także za konieczne stworzenie Europejskiej Sieci Miast Stanowiących Dziedzictwo Ludzkości i uznanie ich za wspólne dziedzictwo wszystkich obywateli europejskich, jak również przyjęcie konkretnych środków w celu ochrony sieci i rozpowszechniania wiedzy o jej istnieniu.

⁽⁴⁾ CDR371-2011_FIN_AC.

⁽⁵⁾ JOIN(2016) 29 final.

⁽⁶⁾ CDR 2391/2012 fin.

⁽⁷⁾ CDR3952-2013_00_00_TRA_AC.

24. Zobowiązuje swego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Komisji Europejskiej, Parlamentowi Europejskiemu, Radzie oraz przewodniczącemu Rady Europejskiej i prezydencji słowackiej.

II. ZALECANE POPRAWKI

Wniosek dotyczący decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego

Poprawka 1

Motyw 0

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
	<p><i>Unia Europejska przyczynia się do ochrony i rozwijania niepodzielnych, powszechnych wartości godności osoby ludzkiej, wolności, równości i solidarności, z poszanowaniem różnorodności kultur, języków i tradycji narodów Europy, co zapisano w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej.</i></p>

Uzasadnienie

Nie wymaga uzasadnienia.

Poprawka 2

Motyw 4

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>Jak podkreśliła Komisja Europejska w swoim komunikacie „Ku zintegrowanemu podejściu do dziedzictwa kulturowego w Europie”⁽⁸⁾, dziedzictwo kulturowe należy traktować jako wspólny zasób i wspólne dobro, które zostało nam powierzone dla przyszłych pokoleń i którego ochrona jest wspólnym obowiązkiem wszystkich zainteresowanych.</p> <p>⁽⁸⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów z dnia 22 lipca 2014 r. „Ku zintegrowanemu podejściu do dziedzictwa kulturowego w Europie”, COM (2014) 477 final.</p>	<p>Jak podkreśliła Komisja Europejska w swoim komunikacie „Ku zintegrowanemu podejściu do dziedzictwa kulturowego w Europie”⁽⁸⁾, dziedzictwo kulturowe należy traktować jako wspólny zasób i wspólne dobro, które zostało nam powierzone dla przyszłych pokoleń i którego ochrona jest wspólnym obowiązkiem wszystkich zainteresowanych. W związku z tym art. 36 TFUE nie wyklucza zakazów lub ograniczeń przywozowych, wywozowych lub tranzytowych uzasadnionych względami ochrony narodowych dóbr kultury o wartości artystycznej, historycznej lub archeologicznej.</p> <p>⁽⁸⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów z dnia 22 lipca 2014 r. „Ku zintegrowanemu podejściu do dziedzictwa kulturowego w Europie”, COM (2014) 477 final.</p>

Uzasadnienie

Istotne jest przypomnienie, że dobra należące do narodowych skarbów kultury są wyłączone z zakresu zastosowania przepisów UE dotyczących swobodnego przepływu towarów.

Poprawka 3

Motyw 11

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>Dziedzictwo kulturowe może odegrać istotną rolę jako spoiwo społeczeństw w czasie, gdy rośnie różnorodność kulturowa europejskich narodów. Nowe partycypacyjne i międzykulturowe podejście do polityki i inicjatyw edukacyjnych w obszarze dziedzictwa, przewidujące godne traktowanie dziedzictwa kulturowego wszystkich kultur, może zwiększyć zaufanie, wzajemne poszanowanie i spójność społeczną.</p>	<p>Dziedzictwo kulturowe może odegrać istotną rolę jako spoiwo społeczeństw w czasie, gdy rośnie różnorodność kulturowa europejskich narodów. Miejsca, którym przyznano znak dziedzictwa europejskiego, mają istotny europejski wymiar, gdyż zostały wybrane ze względu na swą rolę w europejskiej historii. Jako takie symbolizują europejskie ideały, wartości, historię i integrację, a także zbliżają Unię Europejską do obywateli. Wraz z Europejskimi Stolicami Kultury zwiększają poczucie przynależności europejskich obywateli do wspólnego obszaru kulturowego. Dlatego też trzeba dążyć do komplementarności z Europejskim Rokiem Dziedzictwa Kulturowego. Nowe partycypacyjne i międzykulturowe podejście do polityki i inicjatyw edukacyjnych w obszarze dziedzictwa, przewidujące godne traktowanie dziedzictwa kulturowego wszystkich kultur, z poszanowaniem wolności sztuki zgodnie z art. 13 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, może zwiększyć zaufanie, wzajemne poszanowanie i spójność społeczną.</p>

Uzasadnienie

Zarówno znak dziedzictwa europejskiego, jak i Europejskie Stolicy Kultury są istotnymi narzędziami propagowania dziedzictwa kulturowego na szczeblu lokalnym i regionalnym, co powinno zostać odpowiednio uznane w decyzji. To samo dotyczy wolności sztuki, co jest podstawą europejskiej kreatywności.

Poprawka 4

art. 2 ust. 2 lit. k)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>budowanie synergii między Unią a państwami członkowskimi, między innymi przez wzmocnienie inicjatyw w zakresie zwalczania nielegalnego handlu dobrami kultury.</p>	<p>budowanie synergii między Unią a państwami członkowskimi, między innymi przez wzmocnienie inicjatyw w zakresie zwalczania nieuprawnionych wykopalisk i nielegalnego handlu dobrami kultury.</p>

Uzasadnienie

Dewastacja stanowisk archeologicznych spowodowana nielegalnymi wykopaliskami ma trudne do oszacowania konsekwencje dla europejskiego dziedzictwa kulturowego.

Poprawka 5

art. 4

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>Koordinacja na poziomie krajowym</p> <p>Każde państwo członkowskie powołuje krajowego koordynatora odpowiedzialnego za uczestnictwo danego państwa członkowskiego w Europejskim Roku. Koordynator zapewnia koordynację odpowiednich działań na szczeblu krajowym.</p>	<p>Koordinacja na poziomie państwa członkowskiego</p> <p>Każde państwo członkowskie powołuje koordynatora odpowiedzialnego za uczestnictwo danego państwa członkowskiego w Europejskim Roku, z pełnym poszanowaniem uprawnień przyznanych krajowym, regionalnym i lokalnym szczeblom sprawowania rządów. Koordynator zapewnia koordynację odpowiednich działań na szczeblu państwa członkowskiego.</p>

Uzasadnienie

Przy powoływaniu koordynatorów państw członkowskich konieczne jest pełne uwzględnienie struktur państwa federalnego i szczebli niższych niż krajowy.

Bruksela, dnia 12 października 2016 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów
Markku MARKKULA
